

Jablonecký fotograf Erich Tham – zapomenutý mistr secesního piktorialismu

06. 11. 2023 11:11

Líbivé, umělecky pojaté pohlednice z dvacátých a třicátých let 20. století, na nichž jsou vyobrazeny přírodní scenerie a magické obrazy krajiny. Na tyto líbivé karty, jejichž cílem bylo povýšit fotografii – pohlednici na umění se zaměřuje řada sběratelů. Nechybí ani ve sbírkách Severočeského muzea, kurátorsky citlivě opečovávaných.

„Kurátor se zabývá jednotlivými položkami sbírky skutečně do nejmenších detailů. A to nejen z hlediska historického, ale posuzuje také stav předmětů a navrhuje případné restaurování, a také koncipuje výstavní projekty. Platí to i v případě sbírek historických pohlednic, fotografií, negativů a diapozitivů, které má v Severočeském muzeu na starosti kurátorka Anna Dařbujanová,“ říká Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

Některé snímky vybraného období vykazují znaky secesního piktorialismu, vlivu grafického umění, malby i kresby v kombinaci s exkluzivnějšími tiskovými technikami. Ve světě se secesní piktorialismus obecně rozvíjel okolo roku 1900, v českých zemích lze hovořit o zpoždění do časů po první světové válce a posléze až o setrvačnosti, kdy takto autoři tvořili leckdy až do čtyřicátých let 20. století.

V pohraničí se jednalo zpravidla o autory sudetoněmecké, kteří s oblibou zachycovali svou rodnou hroudu. Jedním z představitelů líbivých obrázků z hor je osobnost jabloneckého sportovce Ericha Thama, zprvu amatérského fotografa, později profesionála.

V dobovém tisku bývá uváděn jako jablonecký fotograf aktivní mezi lety 1920 až 1938, v soupisech Severočeského muzea v Liberci je veden do roku 1945 také coby oficiální fotograf liberecké sekce Gaulichtbildstelle Sudetenland, to jest fotograf nacistické propagandy, a je pravda, že na těchto snímcích je patrný odklon od předchozí tvorby.

Erich Tham, absolvent reálného gymnázia v Jablonci nad Nisou, nebyl jen fotografem, ale též členem jabloneckého spolku amatérských fotografů Přátelé fotografie (Verein Lichtbildfreunde Gablonz) a Alpského horského spolku. Od mládí se věnoval sportu, zprvu začínal jako plavec,

později, v rámci jabloneckých turnerů, se výrazněji prosazoval v atletice (běhu, skoku a dalších disciplínách) a také v oblasti zimních sportů, především v lyžování – v běhu, skocích, ale též akrobacii.

„V roce 1929 Tham ukazoval své mistrovské kousky na lyžích během Lyžařského dne mládeže, tehdy ještě neexistovala oficiální disciplína akrobatické lyžování. Každopádně díky tisku je doloženo, že první pokus o skisalto Erich Tham úspěšně provedl v zimě roku 1928 v Alpách a stal se tak údajně prvním Evropanem, který tento skok zvládl,“ řekla kurátorka sbírek Anna Dařbujanová.

V roce 1929 se Tham zúčastnil fotografické soutěže na téma Moje nejkrásnější zimní sportovní fotka, snímky úspěšných autorů měly být otištěny v časopise Deutsches Bergland. Roku 1933 na výstavě spolku Přátel fotografie Tham získal ocenění za snímek nazvaný První sníh. V roce 1935 vznikl Thamův cyklus Ski und Kamera s motivy krajin v Alpách, ale také v Jizerských horách a Krkonoších, v cyklu nechyběly snímky takzvaného salta mortale na lyžích.

V roce 1936 Tham připravil přednáškový cyklus s promítáním fotek pod názvem Na lyžích s kamerou (Mit Ski und Kamera durch das Iser- und Riesengebirge) a Na lyžích s kamerou (Mit dem Schneeschuh durch das Iser- und Riesengebirge); slovem kamera se běžně označoval fotoaparát. Soubor čítal na 170 fotografií, které zobrazovaly krásy zimní horské krajiny.